



Työllisyysrahasto

Sysselsättningsfonden | Employment Fund

Automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottopäätös

Palkansaajan aikuiskoulutustuen tukioikeuden jatkohakeminen

Sisällysluettelo

Automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottopäätös	1
Sisällysluettelo	2
1 Johdanto	3
2 Päätöksen perustelut	4
2.1 Yleistä	5
2.2 Tietosuoja-asetus	5
2.3 Hallintolaki	8
2.4 Tiedonhallintalaki.....	10
2.5 Aikuiskoulutusetuuslaki	17
3 Luettelo käyttöönottopäätöksen perusteena olevista asiakirjoista	19
4 Käyttöönotto	19
5 Päätöksentekijä	19
6 Lisätietoja	20

24.9.2024

1 Johdanto

Työllisyysrahasto otti kesäkuussa 2023 automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöön sellaisten palkansaajien aikuiskoulutusetuus tukioikeushakemusten käsittelyyn, jotka myönnetään opintoihin, joihin on jo aiemmin myönnetty tukea. Tuolloin automaattisen päätöksenteon perusteena tietosuojalain näkökulmasta oli tuenhakijan antama suostumus automaattiseen päätöksentekoon. Koska hallintolaissa on nykyään tietosuojasäännösten edellyttämä kansallinen peruste hallintoasian ratkaisemiselle automaattisesti, tulee Työllisyysrahasto luopumaan tämän käyttöönottopäätöksen antamisen myötä suostumuksen pyytämisestä ja perustamaan automaattisen ratkaisumenettelyn suoraan hallintolakiin. Muutoksen myötä suostumusvaatimus poistetaan myös automaattisen ratkaisumenettelyn käsittelysäännöistä. Muita muutoksia automaattisen ratkaisumenettelyyn ei ole tehty.

Automaattinen päätöksenteko tarkoittaa, että Työllisyysrahaston työntekijä ei osallistu asian ratkaisemiseen. Jos asiaan kuitenkin sisältyy tapauskohtaista harkintaa, rahaston työntekijä arvioi harkinnanvaraiset seikat ennen asian ratkaisemista. Ratkaisu tehdään näissä asioissa Työllisyysrahaston etukäteen määrittelemien käsittelysääntöjen perusteella. Ratkaisu voidaan tehdä automaattisesti vain, jos päätöksen tekeminen ei edellytä harkintaa.

Tämä päätös koskee sellaisten palkansaajien aikuiskoulutusetuus tukioikeushakemusten käsittelyä, jotka myönnettäisiin opintoihin, joihin on jo aiemmin myönnetty tukea. Näiden hakemusten käsittely

24.9.2024

ei pääsääntöisesti edellytä harkintaa, koska hakemusten tiedot pohjautuvat tukioikeushakemukseen, jonka henkilö on lähettänyt hakiessaan enimmäistä kertaa tukea opintoja varten ja Työllisyysrahasto on hakemuksen käsittelyssä tutkinut tuen saamisen edellytysten täyttymisen. Tuki voidaan näissä tapauksissa myöntää vain, kun hakijalle on aiemmin myönnetty etuutta samoja opintoja varten, tuen saajan opinnot pysyvät samana, hänelle on myönnetty opintovapaa, eikä tuen saajan työsuhteeseen ole tullut sellaisia muutoksia, jotka voisivat vaikuttaa oikeuteen saada etuutta.

Aikuiskoulutusetuuksista annetun lain säännöksiä muutettiin 1.8.2020 voimaan tulleilla säännöksillä. Tuolloin voimaan tulleet muutokset palkansaajan aikuiskoulutustukeen koskivat mm. hakemisen mallia, tuen määrää, tukeen vaikuttavien tulojen sovittelua, opintosuoritusvaatimusta sekä tukikuukausien kulumista. Se, kumman säännösten piiriin tuenhakija kuuluu, ratkaistaan sen perusteella, onko tuenhakija hakenut samoihin opintoihin tukea ennen uuden lain voimaantuloa. Vanhojen säännösten mukaista palkansaajan tukea on lain mukaan mahdollista saada 31.7.2024 saakka. Tämän jälkeen palkansaajan aikuiskoulutusetuutta on mahdollista saada vain 1.8.2020 voimaan tulleiden säännösten mukaisesti. Alla esitetty palkansaajan tukiajan hakemusprosessi opintoihin, joihin on jo aiemmin myönnetty tukea, on 1.8.2020 voimaan tulleiden säännösten mukainen. Automaattista päätöksentekoa ei olla ottamassa käyttöön niiden hakemusten käsittelyssä, jotka koskevat aikuiskoulutusetuuden hakemista ennen 1.8.2020 voimaan tulleiden säännösten mukaisesti.

Aikuiskoulutuslaki kumottiin 1.6.2024 alkaen, mistä syystä tässä dokumentissa viitataan lakiin niin kuin se oli voimassa ennen lain kumoamista.

2 Päätöksen perustelut

2.1 Yleistä

1.5.2023 tuli voimaan uusia hallintolain ja tiedonhallintalain säännöksiä, jotka mahdollistavat automaattisen ratkaisumenettelyn julkista hallintotehtävää hoidettaessa turvaten erityisesti perustuslain ja hallintolain sekä muiden hallinnon yleislakien asettamat hyvää hallintoa, hallintoasian käsittelyä, viranomaisten toiminnan lakisidonnaisuutta ja hallinnon lainalaisuutta koskevat vaatimukset. Lait mahdollistavat poikkeamisen EU:n tietosuojasääntelyyn sisältyvästä kiellosta joutua automaattisten päätöksenteon kohteeksi.

Seuraavaksi käydään läpi, mitkä lait säätelevät Työllisyysrahaston aikuiskoulutusetuuksien toimeenpanoa, mitä edellytyksiä automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoon on olemassa ja miten Työllisyysrahasto täyttää lainmukaiset edellytykset.

2.2 Tietosuoja-asetus

Tietosuoja-asetus sisältää säännöksen siitä, milloin henkilötietojen käsittelyn näkökulmasta on sallittua tehdä automaattisia päätöksiä. Asetuksen lähtökohtana on se, että rekisteröidyllä on oikeus olla joutumatta sellaisen päätöksen kohteeksi, joka perustuu pelkästään automaattiseen käsittelyyn ja jolla on häntä koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa häneen vastaavalla tavalla merkittävästi (asetuksen artikla 22 kohta 1). Kieltoon on kuitenkin poikkeuksia. Automaattinen päätöksenteko on sallittua, jos päätös

- on välttämätön rekisteröidyn ja rekisterinpitäjän välisen sopimuksen tekemistä tai täytäntöönpanoa varten;
- on hyväksytty rekisterinpitäjään sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä tai
- perustuu rekisteröidyn nimenomaiseen suostumukseen.

24.9.2024

1.5.2023 voimaan tulleen hallintolain säännösten myötä, Työllisyysrahasto perustaa tämän käyttöönottopäätöksen kohteena olevissa tapauksissa automaattisen päätöksenteon siihen, että automaatio on hyväksytty Suomen lainsäädännössä.

Edellä mainitun perusteen lisäksi tietosuoja-asetus edellyttää, että automaattisen päätöksenteon yhteydessä rekisterinpitäjän on huolehdittava vähintään seuraavista suojatoimenpiteistä:

- a) rekisteröidyille kerrotaan tietojen käsittelystä;

Työllisyysrahasto täyttää edellytyksen seuraavasti: Työllisyysrahasto on jo vuodesta 2020 alkaen viestinyt avoimesti tekemästään automaattisesta päätöksenteosta esim. nettisivuillaan ja on julkaissut asiaan liittyen informaatiota esim. YouTube-kanavallaan. Työllisyysrahasto on syyskuun 2024 aikana julkaissut automaattiseen päätöksentekoon liittyen nettisivuillaan uutisen, lähettänyt aiheesta tuensaajille uutiskirjeen ja julkaissut uuden nettisivun, jossa kerrotaan rahaston tekemästä automaattisesta päätöksenteosta.

Lisäksi tuenhakija näkee asiointiportaalissa saamansa päätökset. Päätöskirjeellä kerrotaan, jos päätös on tehty automaattisesti ja mistä löytyy päätös automaation käyttöönotosta eli tämä päätös. Päätös automaation käyttöönotosta julkaistaan Työllisyysrahaston nettisivuilla.

- b) rekisteröidyille tarjotaan yksinkertaisia tapoja vaatia ihmisen osallistumista tietojen käsittelemiseen, esittää oma kantansa ja riitauttaa päätös;

Työllisyysrahasto täyttää edellytyksen seuraavasti: tuenhakijalla on aina oikeus vaatia ilmaiseksi oikaisua tai hakea muutosta Työllisyysrahaston antamaan päätökseen. Kaikki rahaston antamat automaattisesti annetut päätökset ovat muutoksenhakukelpoisia.

24.9.2024

Ohjeet muutoksenhaun tekemiseen löytyvät aina päätöksestä. Oikaisupyynnöt ja muutoksenhakuasiat käsitellään aina Työllisyysrahaston työntekijän toimesta.

- c) käsiteltävät tiedot ja algoritmit tarkistetaan säännöllisesti, jotta voidaan varmistaa, että päätöksentekoprosessi toimii kuten tarkoitettu, eikä johda esimerkiksi yksilöitä syrjivään tietojen käsittelyyn.

Työllisyysrahasto täyttää edellytyksen seuraavasti: automaattisen päätöksenteon logiikka, joka perustuu lakiin aikuiskoulutusetuuksista, on määritelty tarkasti ja dokumentoitu etukäteen 1.5.2023 voimaan tulleiden hallintolain ja tiedonhallintalain mukaisesti. Automaattisessa päätöksenteossa henkilötietoja käsitellään, automatiikkaa lukuun ottamatta, samalla tavalla kuin jos päätös annettaisiin manuaalisesti. Tarkempaa tietoa henkilötietojen käsittelystä löytyy tietosuojaselosteesta (kohta aikuisopiskelijan etuudet): <https://www.tyollisyysrahasto.fi/tietosuoja/>. Työllisyysrahasto on dokumentoinut, miten laadun varmistus toteutettiin ennen ratkaisumenettelyn käyttöönotto ja sen jälkeen. Työllisyysrahasto on testannut ennen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa, että henkilötietoja käsitellään määriteltyjen käsittelysääntöjen mukaisesti. Lisäksi Työllisyysrahasto testaa käyttöönoton jälkeen, että ratkaisumenettely toimii etukäteen määriteltyjen käsittelysääntöjen mukaan.

Työllisyysrahasto on laatinut hakemusten käsittelyn automatisoinnista tietosuojan vaikutustentarviointin, jossa tultiin siihen tulokseen, että automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotolle ei ole esteitä.

24.9.2024

2.3 Hallintolaki

Kuten aiemmin tuotiin esiin, hallintolaista löytyy 1.5.2023 alkaen tietosuojasäännösten edellyttämä kansallinen peruste hallintoasian ratkaisemiselle automaattisesti. Jotta asiassa voidaan hallintolain mukaan antaa ratkaisu automaattisesti, edellyttää se seuraavien edellytysten täyttymistä:

- a) hallintoasia voidaan ratkaista automaattisesti, jos se ei edellytä tapauskohtaista harkintaa tai jos sellaista edellytetään, on ihminen tehnyt tarvittavan arvion;

Tämä käyttöönottopäätös koskee sellaisten palkansaajien aikuiskoulutusetuus tukioikeushakemusten automaattista käsittelyä, jotka myönnettäisiin opintoihin, joihin on jo aiemmin myönnetty tukea. Näiden hakemusten käsittely ei pääsääntöisesti edellytä harkintaa, koska hakemusten tiedot pohjautuvat tukioikeushakemukseen, jonka tuenhakija on lähettänyt hakiessaan enimmäistä kertaa tukea opintoja varten ja Työllisyysrahasto on hakemuksen käsittelyssä tutkinut tuen saamisen edellytysten täyttymisen. Tuki voidaan näissä tapauksissa myöntää vain, kun tuenhakijalle on aiemmin myönnetty etuutta samoja opintoja varten, tuenhakijan opinnot pysyvät samana, hänelle on myönnetty opintovapaa, eikä tuenhakijan työsuhteeseen ole tullut sellaisia muutoksia, jotka voisivat vaikuttaa oikeuteen saada etuutta. Kun edellytysten täytyminen voidaan varmistaa tarkistamalla, onko aiemmin annettuihin tietoihin tullut muutoksia, voidaan asiassa tehdä päätös ilman harkintaa. Niissä tapauksissa, joissa herää epäily siitä, että asian ratkaiseminen edellyttää harkintaa esim. hakemuksessa on liitteitä tai hakija antaa hakemuksella erillisen kirjallisen lisäselvityksen, siirtyy asia Työllisyysrahaston työntekijän käsittelyyn. Työllisyysrahasto ei tällä päätöksellä ota käyttöön automaattista päätöksentekoa tapauksiin, jotka edellyttäisivät edes osaksi harkintaa. Tarkemmat tiedot siitä, milloin asia voidaan

24.9.2024

ratkaista automaattisesti ja milloin taas se siirtyy työntekijälle käsittelyyn, esitetään tämän käyttöönottopäätöksen perusteena olevissa Käsittelysäännöissä.

Näiden hakemusten käsittely ei usein edellytä harkintaa, koska tuen saamisen ehtojen täyttyminen on selkeästi todettavissa hakemuksen, Kela ja tulorekisteritietojen perusteella. Niissä tapauksissa, joissa herää epäily siitä, että asian ratkaiseminen edellyttää harkintaa esim. hakemuksessa on liitteitä tai hakija ilmoittaa tulorekisteritietojen olevan virheelliset, siirtyy asia Työllisyysrahaston työntekijän käsittelyyn. Työllisyysrahasto ei tällä päätöksellä ota käyttöön automaattista päätöksentekoa tapauksiin, jotka edellyttäisivät edes osaksi harkintaa. Tarkemmat tiedot siitä, milloin asia voidaan ratkaista automaattisesti ja milloin taas se siirtyy työntekijälle käsittelyyn, esitetään tämän käyttöönottopäätöksen perusteena olevissa Käsittelysäännöissä.

- b) ratkaisu on tehtävä ihmisen määrittelemien käsittelysääntöjen perusteella, jotka perustuvat sovellettavaan lakiin ja päätöksentekijän harkintaan;

Työllisyysrahaston luoma automaattisen päätöksenteon logiikka, joka perustuu lakiin aikuiskoulutusetuuksista, on määritelty tarkasti ja dokumentoitu etukäteen tiedonhallintalain mukaisissa Käsittelysäännöissä (lain 2 §, kohta 16).

- c) päätöksen kohteena olevalla ihmisellä on oltava mahdollisuus oikaisuvaatimuksen tekemiseen ilmaiseksi ja;

Tuenhakijalla on oikeus vaatia ilmaiseksi oikaisua tai hakea muutosta automaattisessa ratkaisumenettelyssä annettuun päätökseen. Kaikki rahaston automaattisesti antamat päätökset ovat muutoksenhakukelpoisia. Ohjeet muutoksenhaun tekemiseen

Julkinen

24.9.2024

löytyvät päätöksestä. Oikaisuopyynnöt ja muutoksenhakuasiat käsitellään aina Työllisyysrahaston työntekijän toimesta.

d) päätöksen kohdetta informoidaan siitä, että asia on ratkaistu automaattisesti.

Työllisyysrahaston päätöskirjeellä kerrotaan, jos päätös on tehty automaattisesti ja mistä löytyy päätös automaation käyttöön otosta eli tämä päätös.

2.4 Tiedonhallintalaki

Tiedonhallintalain 1.5.2023 voimaan tullut uusi luku 6 a on hallintolain uuden 8 b luvun kanssa osa kokonaisuutta, jolla varmistetaan automaattisessa ratkaisumenettelyssä hyvän hallinnon vaatimusten toteutuminen, virkavastuun kohdistuminen, läpinäkyvyys ja riittävä kontrolli. Seuraavaksi käydään läpi tiedonhallintalain mukaiset edellytykset automaattiselle päätöksenteolle ja miten Työllisyysrahasto varmistanut edellytysten täyttymisen.

a) Dokumentointivelvollisuus (28 a §)

Se, miten on automaattista päätöksentekoa koskevassa luvussa säädettyjen velvollisuuksien toteuttamisesta vastuussa olevien henkilöiden tehtävät jakautuvat, on dokumentoitava. Jos vastuuhenkilöitä ja heidän tehtävänjakoaan ei ole riittävällä tavalla dokumentoitu ja varmistettu, että vastuu myös konkretisoituu, ei perustuslainmukainen virkamiehen vastuu virkatoimiensa lainmukaisuudesta toteudu.

Työllisyysrahasto on toteuttanut tämän niin, että osana automaation käyttöönottoprojektia on laadittu tehtävänjakodokumentti, johon on eritelty tehtävänjako seuraavien vastuuhenkilöiden välillä:

Julkinen

24.9.2024

- asiakirjan hyväksyjä/hyväksyjät
- ennen käyttöönottoa laadun varmistamisesta vastuussa oleva henkilö
- tuotantokäytössä laadunvalvonnasta vastaava henkilö
- tuotantokäytössä virhetilanteiden käsittelystä vastaava henkilö
- käyttöönottopäätöksestä vastuussa olevat henkilöt

Tehtävänjako on vastaavalla tavalla kirjattu Työllisyysrahaston työntekijöiden tietyn roolin työtehtävänkuvuiin, jolloin vastuu tietyistä tehtävistä konkretisoituu.

Toiseksi, automaattisen ratkaisumenettelyn käsittelysäännöt on dokumentoitava selkeästi ja kattavasti niin, että niiden lainmukaisuus voidaan osoittaa. Käsittelysäännöt ovat kuvauksia siitä, miten laista tulevat edellytykset muuttuvat automaattisessa ratkaisumenettelyssä tietojenkäsittelyksi ja miten ihmisen osuus korvataan asiankäsittelyssä. Tiedonhallintalain mukaan käsittelysäännöistä on erityisesti käytävä ilmi: miten ratkaisumenettelyn syrjimättömyys varmistetaan, miten asia selvitetään riittävästi ja asianmukaisesti ja miten ratkaisu perustellaan tai miksi se voidaan jättää perustelematta.

Työllisyysrahaston on laatinut sellaisten palkansaajien aikuiskoulutusetuus tukioikeushakemusten, jotka myönnettäisiin opintoihin, joihin on jo aiemmin myönnetty tukea, automaattiselle ratkaisumenettelylle kattavat Käsittelysäännöt. Käsittelysäännöissä tuodaan esiin, miten tukioikeushakemus käsitellään ja ratkaisu annetaan sekä millä perustein tietty hakemus käsitellään automaation sijaan manuaalisesti. Käsittelysäännöt perustuvat aikuiskoulutusetuuden toimeenpanoon soveltuviin lakeihin ja säännöksiin. Käsittelysäännöissä käydään yksityiskohtaisesti läpi, miksi tietyn asian ratkaiseminen edellyttää harkintaa ja toisaalta, mitkä tyyppitapaukset soveltuvat automaattisen päätöksen tekoon.

Julkinen

24.9.2024

Lisäksi Käsittelysäännöissä käydään läpi, miten ratkaisumenettelyn syrjimättömyys varmistetaan, miten asia selvitetään riittävästi ja asianmukaisesti sekä miten ratkaisu perustellaan tai miksi se voidaan jättää perustelematta.

Käsittelysääntöjen perusteella voidaan osoittaa, että automaation käyttöönotolle on ollut tässä käyttöönottopäätöksessä esitettyjen lakien mukaiset edellytykset.

Kolmanneksi, lain mukaan automaattisesta ratkaisumenettelystä muodostuvaan dokumentaation on merkittävä asiakirjan hyväksymispäivämäärä sekä hyväksyjä, jonka tehtävänä on tarkastaa sen sisällön lainmukaisuus. Hyväksytyt asiakirjat on säilytettävä automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä poiston jälkeen vähintään viisi vuotta käytöstä poistamista seuraavan kalenterivuoden alusta lukien. Lisäksi on varmistettava, että vähintään viiden vuoden ajan asian ratkaisemisesta voidaan osoittaa, millä käsittelysäännöllä yksittäinen asia on ratkaistu automaattisesti ja missä vaiheissa ihminen on osallistunut asian käsittelyyn.

Työllisyysrahaston automaattista ratkaisumenettelyä koskevasta dokumentaatiosta, joka liittyy sellaisten palkansaajien aikuiskoulutusetuus tukioikeushakemusten, jotka myönnettäisiin opintoihin, joihin on jo aiemmin myönnetty tukea, löytyy aina asiakirjan hyväksyjä ja hyväksymispäivämäärä. Dokumentaation muutostenhallintaan on kiinnitetty erityistä huomiota, jotta rahaston on aina tarpeen vaatiessa mahdollista tarkastaa, mitkä käsittelysäännöt olivat milloinkin voimassa. Työllisyysrahasto on kirjannut tiedonohjaussuunnitelmaansa, että käsiteltävänä olevaan automaattiseen ratkaisumenettelyyn liittyvä dokumentaatio tulee säilyttää ratkaisumenettelyn käytöstä poiston jälkeen vähintään viisi vuotta käytöstä poistamista seuraavan kalenterivuoden alusta lukien. Työllisyysrahasto on määritellyt osana automaation käyttöönottoprojektia laaditussa tehtävänjako dokumentissa, että

Julkinen

24.9.2024

asiakirjan hyväksyjä on vastuussa sen sisällön lainmukaisuuden varmistamisesta ennen hyväksyntänsä antamista. Työllisyysrahasto on myös varmistanut, että hyväksyjällä on Työllisyysrahastossa sellainen asema, että hän voi rahaston puolesta hyväksyä asiakirjan sisällön sekä omaavan ymmärryksen asiakirjan asiallisesta sisällöstä ja asian kannalta merkityksellisestä lainsäädännöstä, jotta ehdotettu velvollisuus voi käytännössä toteutua.

b) Laadun varmistaminen (28 b §)

Ennen automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa ja menettelyä käytön aikana muutettaessa on varmistettava, että menettely vastaa ratkaisumenettelystä laadittua (tämän listan kohta a)) dokumentaatiota. Lisäksi on varmistettava, että automaattisesti laadituissa asianosaiselle annettavissa asiakirjoissa käytetään hyvää kieltä.

Työllisyysrahastossa ratkaisumenettelyn lainmukaisuus on tarkastettu dokumentaation hyväksynnän yhteydessä. Työllisyysrahasto on varmistanut, että kehitetty automaattinen ratkaisumenettely vastaa laadittua dokumentaatiota kehityksestä vastaavien ja lainmukaisuudesta vastaavien tahojen intensiivisellä yhteistyöllä. Lisäksi niin Työllisyysrahaston palveluntarjoaja, kuin rahaston henkilöstö ovat kehitysvaiheessa testanneet, että ratkaisumenettely vastaa lainmukaisiksi todettuja Käsittelysääntöjä. Hyvän kielenkäytön edellytyksen Työllisyysrahasto on varmistanut niin, että tuenhakijalle automaation kautta annettavat päätökset ovat asiallisia, selkeitä ja ymmärrettäviä.

Tiedonhallintalaki edellyttää, että laadun varmistamisen keskeiset toimenpiteet on dokumentoitu ja että nimetään tietty henkilö vastuuseen laadun varmistamisesta.

Työllisyysrahasto on dokumentoinut laadun varmistamisen toimenpiteet automaation testausraportteihin, joista löytyy tiedot suunnitelluista testauksista, sisäisten ja ulkoisten testausten tuloksista sekä testauksen yhteenvedoista. Työllisyysrahasto on nimennyt henkilön vastuuseen laadunvarmistamisesta. Tämä vastaa siitä, että käyttöön otettava automaattinen ratkaisumenettely vastaa sille laadittuja ja hyväksytyjä Käsittelysääntöjä. Vastuuhenkilö on vastuussa myös siitä, että laadun varmistamisesta on laadittu riittävä dokumentaatio, jolla voidaan osoittaa automaattisen ratkaisumenettelyn olevan laadittujen Käsittelysääntöjen mukainen. Vastuu kohdistuu laadun varmistamiseen ennen käyttöönottoa ja menettelyä käytön aikana muutettaessa. Vastuunkuvaus on kirjattu Työllisyysrahaston roolin työtehtäväkuviin, jolloin tarvittaessa virkavastuu tehtävästi kohdentuu.

c) Laadunvalvonta ja virhetilanteiden käsittely (28 c §)

Automaattisesti ratkaistavien asioiden laatua ja sisällöllistä virheettömyyttä on valvottava. Lisäksi siihen liittyviä riskejä on hallittava käyttöönoton jälkeen.

Työllisyysrahasto on dokumentoinut, miten laadunvarmistus toteutetaan ratkaisumenettelyn käyttöönoton jälkeen. Laadunvarmistus toteutetaan tarkemmin dokumentissa Automaattisen ratkaisumenettelyn laadun valvonta ja virhetilanteiden käsittely määritellyin tavoin. Lisäksi Työllisyysrahaston on määrittänyt menetelmät laadun varmistamiseen riskienhallinnan näkökulmasta.

Jos automaattisessa ratkaisumenettelyssä havaitaan virhe, jolla voi olla vaikutusta ratkaisun sisältöön, korjaaviin toimenpiteisiin on ryhdyttävä viipymättä. Havaittu virhe, sen vaikutukset ja virheen korjaamista koskevat toimenpiteet on dokumentoitava. Lisäksi on nimettävä henkilö, joka on vastuussa automaattisen

Julkinen

24.9.2024

ratkaisumenettelyn laadunvalvonnasta ja virhetilanteiden käsittelystä.

Työllisyysrahasto on dokumentoinut, miten virhetilanteiden käsittely toteutetaan. Virhetilanteiden käsittely toteutetaan tarkemmin dokumentissa Automaattisen ratkaisumenettelyn laadun valvonta ja virhetilanteiden käsittely määritellyin tavoin. Kun virrehavainnosta saadaan tieto, se verifioidaan ja siitä kirjataan tiketti Työllisyysrahaston järjestelmään. Virrehavainto priorisoidaan käsittelyyn sen vakavuuden perusteella ja käsitellään yhteistyössä Työllisyysrahaston ja tarvittaessa sen palveluntarjoajan kanssa.

Työllisyysrahasto on jakanut lainmukaiset vastuut kahteen osaan. Työllisyysrahasto on nimennyt henkilön vastuuseen automaattisen ratkaisumenettelyn laadunvalvonnasta. Tämä vastaa siitä, että automaattinen ratkaisumenettely toimii laadukkaasti ja virheettömästi eli menettely vastaa laadittuja ja hyväksytyjä Käsittelysääntöjä käyttöönoton jälkeen. Lisäksi vastuuhenkilö hallitsee automaattiseen ratkaisumenettelyyn liittyviä riskejä. Lisäksi Työllisyysrahasto nimennyt henkilön vastuuseen virhetilanteiden käsittelystä menettelyn käyttöönoton jälkeen. Tämä vastaa siitä, että Työllisyysrahastossa ryhdytään viipymättä korjaaviin toimenpiteisiin, jos tuotantokäytössä olevassa automaattisessa ratkaisumenettelyssä havaitaan virhe, jolla voi olla vaikutus ratkaisun sisältöön. Vastuuhenkilö on vastuussa myös siitä, että havaitusta virheestä, sen vaikutuksista ja virheen korjaamistoimenpiteistä on laadittu riittävä dokumentaatio, jolla voidaan osoittaa Työllisyysrahaston ryhtyneen riittäviin korjaaviin toimenpiteisiin viipymättä ja että korjaamisen jälkeen automaattinen ratkaisumenettely vastaa laadittuja ja hyväksytyjä Käsittelysääntöjä. Vastuunkuvaus on kirjattu Työllisyysrahaston roolin työtehtävänkuvuihin, jolloin tarvittaessa virkavastuu tehtävästä kohdentuu.

d) Tiedottaminen (28 e §)

Julkinen

24.9.2024

Voimassa oleva päätös automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotosta on julkaistava viranomaisen nettisivuilla. Lisäksi on tiedotettava asioiden automaattisesta ratkaisemisesta päätöksentekijän toimialalla, automaattisen ratkaisumenettelyn käytön perusteista ja muista asiakkaan oikeuksien kannalta keskeisistä tiedoista. Myös nämä tiedot on julkaistava viranomaisen nettisivuilla.

Tämä päätös julkaistaan Työllisyysrahaston nettisivuilla osoitteessa <https://www.tyollisyysrahasto.fi/automaattinen-paatoksenteko>.

Lisäksi Työllisyysrahasto kertoo nettisivuillaan avoimesti automaattisesta päätöksenteosta ja on julkaissut asiaan liittyen informaatiota esim. YouTube-kanavallaan. Tiedottamisessa on otettu huomioon saavutettavuusvaatimukset ja hyvä kielenkäyttö.

e) Tietojen käyttö (28 f §)

Automaattisessa ratkaisemisessa hyödynnettävien tietojen ajantasaisuus ja virheettömyys on riskiarvioinnin perusteella varmistettava asianmukaisin teknisin toimenpitein.

Työllisyysrahastossa automaattisessa ratkaisumenettelyssä hyödynnettävät tiedot tulevat pääsääntöisesti verohallinnolta ja tulorekisteristä. Prosessissa lähdetään siitä oletuksesta, että ilmoitetut tiedot ovat täsmällisiä. Jos asian käsittelemiseksi saadaan puutteellisia tietoja tai tiettyjen edellytysten olemassaolosta on epäselvyyttä, siirtyy asian käsittely manuaalikäsitteilyyn. Tuenhakija näkee lähettämänsä hakemuksen tiedot myös jälkikäteen asiointiportaalissa. Hakemuksen lisäksi hän näkee liittämänsä liitteet, mahdolliset asiakasviestit sekä päätöskirjeet, jolloin hän voi käydä tarkistamassa tietojen oikeellisuuden.

f) 28 g §: Julkisyhteisön työntekijän virkavastuu

Julkinen

24.9.2024

Julkisyhteisön työntekijään sovelletaan hänen edellä lueteltuja tehtäviä hoitaessaan virkamiehen rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, viraltapanoseuraamusta lukuun ottamatta.

Työllisyysrahasto on yksityinen toimija, joka hoitaa lain nojalla julkista hallintotehtävää. Tästä syystä, jotta sen työntekijöihin soveltuisi tarvittaessa perustuslain mukainen virkavastuu, tulee vastuusta hoitaa tietty tehtävä olla määrätty työnjohdollisena määräyksenä. Työllisyysrahasto on toteuttanut tämän niin, että osana automaation käyttöönottoprojektia on laadittu tehtävänjakodokumentti, johon on eritelty tehtävänjako vastuuhenkilöiden välillä ja se on vastaavalla tavalla kirjattu Työllisyysrahaston työntekijöiden tietyn roolin työtehtäväkuviin, jolloin vastuu tietystä tehtävästi konkretisoituu.

Lopuksi, tiedonhallintalaki edellyttää, että toimintaprosessista vastaava viranomainen tekee ennen automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa tätä päätöstä vastaavan päätöksen menettelyn käyttöönotosta (käyttöönottopäätös), joka sisältää vähintään, perustelut, joista on ilmentävä käyttöönoton edellytykset ja sovelletut säännökset, luettelo käyttöönottopäätöksen perusteena olevista asiakirjoista, suunniteltu käyttöönottopäivämäärä ja päätöksen tekemisen ajankohta, tieto päätöksentekijästä ja viranomaisen yhteystieto, josta saa lisätietoa automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä (28 d §).

2.5 Aikuiskoulutusetuuslaki

Työllisyysrahaston toimivalta käsitellä aikuiskoulutusetuushakemuksia perustuu aikuiskoulutusetuuslakiin (2000/1276), jonka 4§:n mukaan aikuiskoulutustuen ja ammattitutkintostipendin myöntämisestä ja maksamisesta sekä muusta toimeenpanosta vastaa työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) tarkoitettu Työllisyysrahasto.

Julkinen

24.9.2024

Säännökset siitä, kenellä ja millä perustein henkilöllä on oikeus saada palkansaajan aikuiskoulutusetuutta, löytyvät myös aikuiskoulutusetuuslaista. Aikuiskoulutusetuuslain pykälissä 1, 5 ja 6 esitetään palkansaajan aikuiskoulutustuen myöntämisen edellytykset. Edellytysten täytyminen tutkitaan, kun henkilö hakee ensimmäinen kerran aikuiskoulutusetuutta tiettyjä opintoja varten. Lisäksi Työllisyysrahasto ratkaisee tuolloin 12 §:n mukaisen aikuiskoulutustuen perusteena olevan palkan määrän. Tukea voidaan myöntää ja sitä voi kerralla hakea enintään 15 kuukauden ajalle. Koska henkilö ei aina hae kerralla tukea koko 15 kuukaudelle tai hänellä kuuluu opintojen ohella työskentelyn vuoksi vaan osaksi tukipäiviä, hänellä saattaa olla tarve hakea tukioikeutta opintoja varten, johon hänelle on aiemmin myönnetty tukea.

Tämä käyttöönottopäätös koskee sellaisten palkansaajien aikuiskoulutusetuus tukioikeushakemusten automaattista käsittelyä, jotka myönnettäisiin opintoihin, joihin on jo aiemmin myönnetty tukea. Näiden hakemusten tiedot pohjautuvat tukioikeushakemukseen, jonka tuenhakija on lähettänyt hakiessaan enimmäistä kertaa tukea opintoja varten ja Työllisyysrahasto on hakemuksen käsittelyssä tutkinut tuen saamisen edellytysten täyttymisen. Tästä syystä Työllisyysrahaston on hakemuksen käsittelyssä tutkittava aikuiskoulutusetuuslain mukaisesti ovatko kyseessä samat opinnot, joihin tuenhakijalle on aiemmin myönnetty etuutta, onko hänelle myönnetty opintovapaa ja olisiko tuenhakijan työsuhteeseen ole tullut sellaisia muutoksia, jotka voisivat vaikuttaa oikeuteen saada etuutta. Työllisyysrahasto tutkii, täyttyykö edellä mainitut edellytykset, käsitellessään tuenhakijoilta saapuvat tukioikeushakemukset.

Aikuiskoulutusetuuslaista löytyy säännöksiä myös etuuden toimeenpanoon liittyen, jotka Työllisyysrahasto on ottanut huomioon automaattisen ratkaisumenettelyn täytäntöönpanossaan.

24.9.2024

Aikuiskoulutusetuuslaki edellyttää, että tuenhakijalle annetaan kirjallinen päätös joko postitse tai sähköisesti ja että tuenhakijalla on oikeus hakea päätökseen muutosta. Työllisyysrahasto antaa automaattisesti annetut päätökset aina kirjallisesti tuenhakijan valitseman tiedoksiantotavan mukaisesti tiedoksi ja päätökseen on oikeus hakea muutosta päätöksestä löytyvien muutoksenhakuohjeiden mukaisesti.

Käsittelysäännöissä tuodaan esiin, miten tukioikeushakemus käsitellään ja ratkaisu annetaan sekä millä perustein tietty hakemus käsitellään automaation sijaan manuaalisesti. Käsittelysäännöt perustuvat aikuiskoulutusetuuden toimeenpanoon soveltuviin lakeihin ja säännöksiin. Niissä käydään yksityiskohtaisesti läpi, miksi tietyn asian ratkaiseminen edellyttää harkintaa ja toisaalta, mitkä tyyppitapaukset soveltuvat automaattisen päätöksen tekoon.

3 Luettelo käyttöönottopäätöksen perusteena olevista asiakirjoista

Käsittelysäännöt

Testausraportit

Vastuuhenkilöiden tehtävänjaon kuvaus

Henkilötietojen vaikutustenarviointi

Automaattisen ratkaisumenettelyn laadunvalvonta ja virhetilanteiden käsittely

Automaattisen ratkaisumenettelyn riskienhallinta

4 Käyttöönotto

Tämän käyttöönottopäätöksen mukainen automaattinen ratkaisumenettely on suunniteltu otettavaksi käyttöön 24.9.2024.

5 Päätöksentekijä

Julkinen

24.9.2024

Päätöksen on esitellyt: Satu Valtonen

Päätöksen on hyväksynyt: Tuulikki Saari (Johtaja, Asiakkuudet)

Päätöksen hyväksymispäivämäärä: 23.9.2024

6 Lisätietoja

Lisätietoja automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä saa Työllisyysrahaston aikuiskoulutusetuuspuolen asiakaspalvelusta sähköpostitse osoitteesta koulutusetuudet@tyollisyysrahasto.fi.